

REGIONALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE

Olsztyn, 31 marca 2015 r.

WOPN-OON.082.04.007.2015.WS

O B W I E S Z C Z E N I E

W związku z realizacją projektu nr POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski”, współfinansowanego przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 5.3 Priorytetu V Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, na podstawie art. 28 ust. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r., poz. 627 ze zm.) w związku z art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 42 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 1235 ze zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie

z a w i a d a m i a

o udziale społeczeństwa w postępowaniu oraz o tym, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa w opracowaniu zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie dla obszaru Natura 2000 Ostoja Hawska PLH280053.

Udział społeczeństwa zagwarantowano poprzez wydanie obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie znak: WOPN-OON.082.33.2014.WS z 23 października 2014 r. o możliwości zapoznania się z projektem planu zadań ochronnych w formie projektu zarządzenia oraz dokumentacji Planu Zadań Ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Hawska PLH280053 opublikowanymi na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Gdańsku oraz na Platformie Informacyjno-Komunikacyjnej (PIK). Z projektami dokumentów można było zapoznać się także w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie przy ul. Dworcowej 60, 10-437 Olsztyn.

Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Olsztynie (w terminie od 24 października 2014 r. do 18 listopada 2014 r.), wywieszono na tablicy ogłoszeń RDOŚ w Gdańsku (w terminie od 31 października 2014 r. do 06 lutego 2015 r.), opublikowano w Gazecie Wyborczej dnia 27 października 2014 r., zamieszczono na stronie internetowej www.komunikaty.pl oraz wysłano do właściwych miejscowo urzędów: Starostwa Powiatowego w Hawie, Urzędu Miasta Hawa, Urzędu Gminy Hawa, Urzędu Miasta i Gminy Susz, Urzędu Miasta i Gminy Zalewo, Starostwa Powiatowego w Sztumie, Urzędu Gminy Stary Dzierżgoń, pismo z prośbą o wywieszenie obwieszczenia na tablicy ogłoszeń. W zależności od daty wywieszenia obwieszczenia, w poszczególnych urzędach konsultacje trwały w dniach:

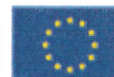
- Starostwo Powiatowe w Hawie od 28 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Urząd Miasta Hawa od 29 października 2014 r. do 20 listopada 2014 r.,
- Urząd Gminy Hawa od 28 października 2014 r. do 18 listopada 2014 r.,
- Urząd Miasta i Gminy Susz od 27 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Urząd Miasta i Gminy Zalewo od 27 października 2014 r. do 19 listopada 2014 r.,
- Starostwo Powiatowe w Sztumie od 29 października 2014 r. do 18 listopada 2014 r.,

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- Urząd Gminy Stary Dzierżoń od 28 października 2014 r. do 17 listopada 2014 r.

Osoby zainteresowane projektami miały możliwość złożenia uwag i wniosków w formie pisemnej lub ustnej do protokołu oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn i za pomocą środków komunikacji elektronicznej na adres e-mail: sekretariat.olsztyn@rdos.gov.pl w terminie 21 dni od daty wywieszenia obwieszczenia.

W związku z udziałem społeczeństwa zgłoszono następujące uwagi do projektu planu zadań ochronnych:

I Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

1. *Uwaga do podstawy prawnej zarządzenia – proszę dopisać art. 28 ust. 8 ustawy o ochronie przyrody.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Zgodnie ze stanowiskiem Ministra Środowiska, wyrażonym w trybie kontroli aktów prawa miejscowego jedyną podstawą prawną zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych przez dwóch lub więcej regionalnych dyrektorów ochrony środowiska powinien być art. 28 ust. 8 ustawy o ochronie przyrody. W związku z powyższym w podstawie prawnej zarządzenia zmieniono ust. 5 na ust. 8. Jednocześnie w uzasadnieniu do zarządzenia dodano akapit dotyczący powyższego przepisu prawnego uzasadniający jego zastosowanie w przypadku obszaru Natura 2000 Ostoja Hawska.

2. *Uwaga dotycząca map w załączniku nr 2 do zarządzenia – Proszę dodać strzałkę północy.*

Uwagę uwzględniono. Dodano strzałkę północy na wskazanych mapach.

3. *Uwaga do zagrożeń potencjalnych dla siedliska 91E0 „101 Nierodzące gatunki zaborcze”. Proszę zmienić nazwę zagrożenia na „101 Obce gatunki inwazyjne”.*

Uwagę uwzględniono. Zmieniono nazwę zagrożenia zgodnie ze wskazaniem.

4. *Uwaga do zagrożeń istniejących dla wydry, traszki grzebieniastej, kumaka nizinnego „X: Brak zagrożeń i nacisków” – Proszę wskazać, z czego wynika taki zapis. Natomiast w przypadku bobra zapis „stan zachowania” proszę zamienić na „stan ochrony”.*

Uwagę uwzględniono. Zapis dla bobra zmieniono zgodnie ze wskazaniem, natomiast w przypadku pozostałych gatunków dodano zapis: „– z uwagi na właściwy stan ochrony gatunku”.

5. *Uwaga do załącznika nr 3 Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń – W pkt 10 zastosowano zapis „Leśne siedliska przyrodnicze: 9110, 9130, 9160, 9170, 91E0”. Proszę usunąć określenie „Leśne siedliska przyrodnicze”, ponieważ w nazewnictwie siedlisk przyrodniczych nie występują ujęcia zbiorcze tego typu.*

Uwagę uwzględniono. Zapis usunięto, zastąpiono go nazwami właściwych siedlisk.

6. *Uwaga do celów działań ochronnych dla sierpowca błyszczącego oraz lipiennika Loesela – Po zwrocie „Zachowanie właściwego (FV)” proszę dopisać „stanu ochrony”.*

Uwagę uwzględniono. Zapisy zmieniono zgodnie ze wskazaniem.

7. *Uwaga do celów działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170 i 91D0 „Stopniowa poprawa parametru struktury i funkcji siedliska do stanu właściwego (FV)” – Czy w ciągu 10 lat da się osiągnąć FV? Raczej nie. Proponuję określić cel realny do osiągnięcia czyli np. poprawa jakiegoś jednego wskaźnika.*

Uwagę uwzględniono. Zapis zmieniono w przypadku siedlisk 9110, 9130, 9160 i 9170 na: „Poprawa wskaźnika „Struktura pionowa i przestrzenna roślinności” do właściwego (FV) stanu ochrony”. W przypadku siedliska 91D0 jako cel wpisano „Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie zbadania stanu uwodnienia siedliska i oraz zaplanowanie zakresu działania ochronnego służącego zahamowaniu odpływu wody”.

8. *„Stopniowa poprawa parametrów określających ilość martwego drewna w siedlisku” – Cel mało konkretny, proszę przeformułować tak aby za 10 lat można było zweryfikować czy cel został osiągnięty czy nie.*

Uwagę uwzględniono. W przypadku siedlisk 9110, 9130, 9160, 9170, 91D0 i 91E0 zapis zmieniono na: „Stopniowa poprawa parametrów określających ilość martwego drewna w siedlisku do poziomu min. 5 m³ / ha”.

9. Uwaga do celów działań ochronnych dla nocka tydkowłosego i poczwarówki zwięzłej „Poszerzenie wiedzy o występowaniu gatunku” – proponuję zmienić na „Uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku i uwarunkowaniach jego ochrony oraz podjęcie stosownych czynności w oparciu o nowe dane”.

Uwagę uwzględniono. Zapis zmieniono zgodnie z propozycją.

10. Uwaga do celów działań ochronnych dla różanki, piskorza i kozy „Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony” – proponuję zapis uzupełnić o „oraz podjęcie stosownych czynności w oparciu o nowe dane”.

Uwagę uwzględniono. Zapis uzupełniono zgodnie z propozycją.

11. Uwaga do celów działań ochronnych „Utrzymanie właściwego (FV) stanu ochrony...” – proszę dodać słowo „obecnego”.

Uwagę uwzględniono. Zapis uzupełniono zgodnie ze wskazaniem.

12. Uwaga do działań ochronnych dla siedlisk przyrodniczych 9130, 9160, 9170, 91D0, 91E0 „o ile jest to możliwe – niezalecane stosowanie zrębów zupełnych (wyjątkiem jest przebudowa drzewostanu oraz kłęski żywiolowe)” – Zgodnie z interpretacją Ministerstwa Środowiska proponuję przeformułować ten zapis np. na: „(stosowanie zrębów zupełnych tylko w wypadkach przebudowy drzewostanu oraz w przypadku wystąpienia kłęsk żywiolowych)”.

Uwagę uwzględniono. Zapis zmieniono zgodnie z propozycją.

13. Uwaga do działań ochronnych dla siedliska przyrodniczego 91D0 – zgodnie z interpretacją Ministerstwa Środowiska proszę przeformułować zapis dotyczący konserwacji i czyszczenia rowów melioracyjnych na formę „aktywną” działania.

Wyjaśnienie. W związku z uwagą Klubu Przyrodników oraz z uwagi na brak wiedzy o parametrach i dokładnej lokalizacji ewentualnych szczelnych przegrodzeń, działanie przeniesiono do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Zmieniono jego zakres na następujący: „Wykonanie badań hydrobiologicznych w celu wyboru właściwych urządzeń i ich lokalizacji ograniczających odpływ wody z płatu siedliska. Wykonanie dokumentacji projektowej”.

14. Uwaga do działań ochronnych dla poczwarówki zwięzłej „Utrzymanie obecnego, wilgotnego charakteru siedliska, bez możliwości kopania stawów” – Proszę dokładnie opisać jakie działania mają być realizowane.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis na następujący: „Przeciwdziałanie zmianie uwilgotnienia siedliska poprzez utrzymanie obecnego sposobu gospodarowania”.

15. Uwaga do działań ochronnych dla zalotki większej – sugestia aby zgodnie z interpretacją Ministerstwa Środowiska zmienić zapis „utrzymanie” na „prace utrzymaniowe” (ponieważ utrzymanie nie jest działaniem).

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis zgodnie z sugestią. Jednocześnie w związku z uwzględnioną uwagą Klubu Przyrodników usunięto zapis „zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu” i doprecyzowano, jakie prace utrzymaniowe mają być realizowane.

16. Uwaga do działań ochronnych obligatoryjnych dla czerwończyka nieparka: „- utrzymanie charakteru siedliska gatunku, w szczególności poprzez odstąpienie od zabudowy i budowy urządzeń, niwelowania terenu, zalesienia, osuszania lub stałego zalewania, utrzymanie siedlisk gatunku” – Proszę usunąć. Jeżeli wpisemy, że należy kosić lub wypasać na danym terenie, to tylko taki sposób gospodarowania jest dopuszczalny.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis zgodnie z sugestią.

17. Uwaga do działań ochronnych dla pachnicy dębowej „Pozostawianie obumierających i powalonych drzew alei na miejscu...” – Zgodnie z interpretacją Ministerstwa Środowiska proponuję przeformułować na: „zapobiegnięcie skutkowi w polegającym na zubożeniu siedliska gatunku poprzez pozostawianie...”.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis na „Zapobiegnięcie skutkowi w polegającym na zubożeniu siedliska gatunku poprzez pozostawianie obumierających i powalonych drzew alei na miejscu aż do naturalnego rozkładu, pozostawianie pojedynczych najstarszych drzew w pobliżu w celu wytworzenia dziupli (preferowane lipy, graby, dęby)”.

18. Uwaga do terminu wykonywania działań ochronnych dla siedlisk 3140 i 3150 „W ciągu pierwszych 3 lat obowiązywania planu” – Czy zapis dotyczy wyznaczenia stanowisk do monitoringu czy badania wody? Termin należy wpisać jednoznacznie.

Uwagę uwzględniono. W przypadku siedliska 3150 wskazany termin wykonania dotyczy zarówno detekcji źródeł zanieczyszczenia wody jak i wyznaczenia stanowisk do monitoringu. Dla wyeliminowania ewentualnych wątpliwości połączono obie części działania spójnikiem „oraz”. W związku z uwzględnioną uwagą RDOŚ w Gdańsku zapis dla siedliska 3140 został zmieniony poprzez usunięcie części dotyczącej „wyznaczenia stanowisk do monitoringu”. Ponieważ w obszarze Natura 2000 znajdują się dwa zidentyfikowane jeziora należące do tego typu siedliska, tj. jeziora Jasne i Witoszewskie, wskazano je w kolumnie „Obszar wdrażania”.

19. Uwaga do monitoringu stanu ochrony siedliska 3140 – ze względu na istniejącą metodykę do monitoringu tego siedliska usunąć zapisy dotyczące tymczasowych metod badawczych.

Uwagę uwzględniono. Usunięto wnioskowany zapis.

20. Uwaga do istniejącego zagrożenia siedliska 9160 (ekspansja niecierpka kwiatowego) – dla siedliska 9110 i 9130 tak sformułowane zagrożenie było zagrożeniem potencjalnym. Proponuję zapisać to albo jako potencjalne albo przeformułować zapis.

Uwagę uwzględniono. Zapisano zagrożenie jako potencjalne.

21. Uwaga do wyodrębnionego w tabeli istniejącego zagrożenia (K04.05) siedlisk 9110, 9130, 9160, 917091E0 - Dlaczego wyodrębniono akurat to zagrożenie? Proponuję dopisać je przy każdym siedlisku leśnym.

Uwagę uwzględniono. Wskazane zagrożenie zapisano przy każdym z siedlisk.

22. Uwaga odnośnie opisu istniejącego zagrożenia J02.01.03 dla zalotki większej - „utrata siedliska gatunku” – proszę wyjaśnić ten zapis.

Uwagę uwzględniono. Uszczegółowiono zapis w następujący sposób: „zasypywanie zbiorników wodnych będących siedliskiem gatunku”.

23. Uwaga do celu działań ochronnych dla siedliska 91E0 „Stopniowa poprawa struktury i funkcji siedliska na stanowiskach w granicach obszaru” – cel mało konkretny, proszę poprawić.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono cel na: „Poprawa wskaźnika „Gatunki charakterystyczne” do właściwego (FV) stanu ochrony”.

24. Uwaga do Działań dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony i realizacji celów działań ochronnych – Dlaczego nie zaplanowano monitoringu dla wszystkich przedmiotów ochrony?.

Uwagę uwzględniono w części. Wyjaśnienie: dla gatunków takich jak nocek łydkowłosy, różanka i poczwarówka zwężona, których stan zachowania jest inny niż właściwy (FV), których populacje nie są wystarczająco dobrze poznane – przewidziano monitoring, który powinien być zaplanowany w wyniku wcześniejszych prac inwentaryzacyjnych. Dla gatunków we właściwym stanie zachowania (FV), dla których zaplanowano działania z ochrony czynnej (zalotka większa i pachnica dębowa) zaplanowano monitoring. Dla pozostałych gatunków (bóbr europejski, wydra, traszka grzebieniasta, kumak nizinny) nie zaplanowano monitoringu ze względu na właściwy (FV) stan zachowania oraz brak czynnych działań ochronnych.

II Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku

1. Uwaga do tytułu zarządzenia, dotycząca usunięcia określenia typu obszaru Natura 2000 *Ostoja Hawska* jako obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty.

Uwagę uwzględniono. Wskazanie typu obszaru Natura 2000 nie jest błędem. Po przeanalizowaniu zapisów dla innych OZW, w celu ujednoczenia zapisów, typ obszaru usunięto z tytułu zarządzenia.

2. Uwaga do podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie działań ochronnych. Postulat o dopisanie RDOŚ w Gdańsku w przypadku działań zlokalizowanych na terenie województwa pomorskiego.

Uwagę uwzględniono. Po weryfikacji lokalizacji poszczególnych siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, a także planowanych dla nich działań zmieniono zapisy i dopisano RDOŚ w Gdańsku jako podmiot właściwy do ich realizacji na terenie województwa pomorskiego.

3. Uwaga dot. działania ochronnego polegającego na detekcji źródeł zanieczyszczenia wody oraz opracowania metod poprawy stanu wód (działanie wspólne dla zasobów siedliska 3140 i 3150 w obszarze) oraz lokalizacji działań dotyczących monitoringu stanu przedmiotów ochrony i realizacji celów działań ochronnych dla siedliska 3150 – wyznaczone miejsca do monitoringu powinny być związane raczej z miejscami, gdzie dokonywano oceny stanu ochrony w ramach PZO.

Uwagę uwzględniono częściowo. Wykonawca nie wskazał miejsc do realizacji monitoringu stanu ochrony tych siedlisk. W przypadku siedliska 3140 są to: Jezioro Witoszewskie i Jezioro Jasne. Natomiast w przypadku siedliska 3150 stanowiska, w których dokonywano oceny stanu ochrony są bardzo liczne – 29. Celem zadania jest wyznaczenie miejsc do monitoringu stanu ochrony m.in. poprzez weryfikację stanowisk, wykorzystanych na etapie opracowania PZO.

W zarządzeniu dokonano w związku z powyższym następujących zmian: w działaniu nr 44 (dla siedliska 3140) usunięto zapis „Wyznaczenie stanowisk do monitoringu”, a w działaniu nr 45 (dla siedliska 3150) zmodyfikowano zapis na: „Wyznaczenie stanowisk do monitoringu stanu ochrony m.in. poprzez weryfikację stanowisk, w których dokonywano oceny stanu ochrony w ramach opracowania PZO”.

W przypadku działań dotyczących monitoringu stanu ochrony w kolumnie „Miejsce realizacji” dla siedliska 3140 wprowadzono zapis „Jezioro Jasne, Jezioro Witoszewskie”, natomiast dla siedliska 3150 pozostawiono zapis „Miejsca wyznaczone w działaniu nr 31” (zaktualizowano nr działania).

4. Uwaga do uzasadnienia zarządzenia oraz szablonu PZO – uwzględnienie RDOŚ w Gdańsku jako organu sprawującego nadzór nad obszarem Natura 2000 Ostoja Iławska.

Uwagę uwzględniono. Właściwie określono organy sprawujące nadzór nad przedmiotowym obszarem Natura 2000. Dodano stosowne zapisy do uzasadnienia oraz dokumentacji planu.

5. Uwaga do uzasadnienia dotyczący podania pełnego nazewnictwa siedlisk przyrodniczych, zgodne z zapisami znowelizowanego rozporządzenia Ministra Środowiska oraz sprawdzenia kodów gatunków.

Uwagę uwzględniono. W uzasadnieniu poprawiono nazwy wszystkich siedlisk przyrodniczych zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 listopada 2013 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz. U. z 2013 r., poz. 1302). Zmieniono kod różanki na 5339.

6. Uwaga do uzasadnienia zarządzenia – wniosek o uwzględnienie Wojewody Pomorskiego w procesie uzgadniania zarządzenia w sprawie ustanowienia PZO.

Uwagę uwzględniono. Dodano stosowny zapis w uzasadnieniu zarządzenia.

7. Uwaga do dokumentacji planu, dotycząca opisu obszaru objętego planem – wniosek o uwzględnienie w opisie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rzeki Dzierzgoń.

Uwagę uwzględniono. Dodano wskazany obszar do opisu obszaru objętego planem w dokumentacji PZO.

8. Uwaga do dokumentacji planu, dot. zakresu odpowiedzialności Starostwa Powiatowego w Sztumie w części wskazującej kluczowe instytucje – Proszę poprawić zgodnie z kompetencjami starostwa.

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zapis na analogiczny jak dla pozostałych, wymienionych starostw, tj. „Zadania z zakresu ochrony środowiska na obszarze powiatu, realizacja polityki ochrony środowiska na obszarze powiatu, udostępnianie informacji w tym zakresie; wydawanie pozwoleń wodno-prawnych, wydawanie pozwoleń na budowę, uproszczone plany urządzania lasu, promocja powiatu”.

9. Uwaga do dokumentacji planu, do tabeli ze składem osobowym Zespołu Lokalnej Współpracy – Z zestawienia przedstawicieli ZLW wynika, że nie ma wśród nich przedstawicieli instytucji z terenu woj. pomorskiego.

Wyjaśnienie. W skład ZLW weszli przedstawiciele zainteresowanych instytucji uczestniczących w spotkaniach. Zaproszenia na warsztaty zostały rozsyłane do instytucji z obu województw. Np. na drugim spotkaniu ZLW obecny był przedstawiciel RDOŚ w Gdańsku.

10. Uwaga do dokumentacji planu, do pkt 2.2 Ogólna charakterystyka obszaru, w którym wskazano: „Do ostoji zaliczono także małe, lecz cenne torfowisko przejściowe we wsi Mortąg (leżące w granicach województwa pomorskiego) ze względu na stanowiska lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego oraz dużą populację kruszczyka błotnego i kukulki szerokolistnej na tym terenie” – Czy lipiennik

Loesela i sierpowiec błyszczący to gatunki z torfowisk przejściowych (7140 nie jest przedmiotem ochrony) czy raczej 7230?

Wyjaśnienie. Lipiennik Loesela to gatunek związany z siedliskami 7140 (torfowiska przejściowe), 7210 (torfowiska nakredowe) i 7230 (torfowiska zasadowe) (wg Pawlikowski P. 2004. *Liparis loeselii* (L.) Rich. Lipiennik Loesela. W: Sudnik-Wójcikowska B., Werblan-Jakubiec H. (red.). Gatunki roślin. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Tom 9. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, s. 150-154). Sierpowiec błyszczący to gatunek związany siedliskami 7140 (torfowiska przejściowe), 7150 (obniżenia na podłożu torfowym), 7210 (torfowiska nakredowe) i 7230 (torfowiska zasadowe) (wg Stebel A. 2004. *Drepanocladus vernicosus* (Mitt.) Warnst. Sierpowiec błyszczący Haczykowiec błyszczący. W: Sudnik-Wójcikowska B., Werblan-Jakubiec H. (red.). Gatunki roślin. Poradniki ochrony siedlisk i gatunków Natura 2000 – podręcznik metodyczny. Tom 9. Ministerstwo Środowiska, Warszawa, s. 39-41). Zatem oba gatunki mogą występować na siedlisku 7140 jak i 7230. Niemniej dla ochrony obszaru obecnie klasyfikacja torfowiska położonego w pobliżu wsi Morąg nie ma znaczenia, ponieważ ani siedlisko 7140, ani 7230 nie są przedmiotami ochrony tego obszaru. Zmieniono zapis w dokumentacji dotyczący typu torfowiska.

11. *Uwaga do dokumentacji planu, do pkt 2.6. Informacja o przedmiotach ochrony objętych Planem, do zapisów w kolumnie „Rozmieszczenie w obszarze” – Zapisano, że rozmieszczenie to „Wskazano na mapie”. W związku z tym że mapy nie zostały zamieszczone w zarządzeniu i dokumentacji planu trudno odnieść się do zapisów obu dokumentów w tym zakresie.*

Uwagę uwzględniono. Mapy sporządzone zostały w formacie .shp i dysponowano nimi na etapie konsultacji. Do zarządzenia, jako załącznik nr 6 i 7, dodano mapy przedstawiające rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt w obszarze. Jednocześnie wprowadzono odwołanie do tegoż załącznika w § 6 zarządzenia.

12. *Uwaga do dokumentacji planu, do opisu gatunku 1903 lipiennik Loesela Liparis loeselii (str. 39), do zapisu „W obszarze znajduje się pięć stanowisk gatunku, wszystkie zlokalizowane są w obrębie torfowiskach przejściowych, cztery z nich na północ od Jeziora Łabędziego, jedno w sąsiedztwie wsi Mortąg. W objętych weryfikacją terenową stanowiskach gatunek nie został odnaleziony” – Gatunek nie został odnaleziony? Jednak w dalszej części dokumentacji są dane i zaplanowane działania dla tego gatunku.*

Wyjaśnienie. Zapis wskazuje, że gatunek nie został odnaleziony „w objętych weryfikacją terenową stanowiskach”, nie precyzując, które ze stanowisk zostały objęte tą weryfikacją. Jak dalej wskazano, część danych o występowaniu gatunku została pozyskana od członków Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego opracowujących pierwotną dokumentację dla tego obszaru Natura 2000 i na podstawie tych danych zaplanowane zostały działania ochronne.

13. *Uwaga do dokumentacji planu, dot. ochrony strefowej nocka łydkowłosego w opisie gatunku (str. 40-41): „Noczek łydkowłosy objęty jest ścisłą ochroną gatunkową a także ochroną strefową – ochrona zimowisk oraz pomieszczenia i kryjówki zajmowane przez nietoperze latem” – Zgodnie z poprzednim oraz z obecnym rozporządzeniem Ministra Środowiska z 06.10.2014 r. ochrona strefowa dotyczy tylko zimowisk, gdzie w kolejnych 3 latach było przynajmniej 1 raz ponad 200 osobników.*

Uwagę uwzględniono. Ponieważ ochrona strefowa nietoperzy dotyczy miejsc zimowania usunięto zapis o pomieszczeniach i kryjówkach zajmowanych latem.

14. *Uwaga do dokumentacji planu, dot. ochrony wydry w opisie gatunku (str. 42): „W Polsce jest chroniona prawnie (ochrona częściowa – z wyjątkiem osobników występujących na obszarze stawów rybnych, uznanych za obręby hodowlane w rozumieniu przepisów o rybactwie śródlądowym)” – Dla wydry nie przewidziano takiego wyjątku (zarówno w starym, jak i w obowiązującym rozporządzeniu Ministra Środowiska z 06.10.2014 r.).*

Uwagę uwzględniono. Usunięto wskazany zapis.

15. *Uwaga do oceny stanu ochrony dla traszki grzebieniastej (str. 106) – Czy nie mając danych do wskaźnika populacja (ocena XX), można dokonać oceny ogólnej na FV?*

Uwagę odrzucono. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186, ze zm.) dla określenia łącznej oceny stanu ochrony, ustalonej na podstawie 3 parametrów, stosuje się schemat wnioskowania: jeżeli dwa lub trzy parametry są ocenione jako XX, to ocena globalna = XX; jeżeli nie zachodzi powyższe (tj.

wszystkie trzy parametry są ocenione jako FV albo dwa parametry są ocenione jako FV, a jeden jako XX), to ocena globalna = FV. W przypadku traszki ocena populacji = XX, siedliska = FV, perspektyw ochrony = FV, zatem ocena łączna = FV.

16. Uwaga do opisu granicy obszaru Natura 2000 w postaci punktów załamania granicy w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 – sugestia aby zweryfikować czy współrzędne są właściwie przypisane do wartości „x” i „y”.

Uwagę uwzględniono. Zweryfikowano poprawność współrzędnych i przypisano właściwe współrzędne do wartości x i y.

17. Uwaga do działań ochronnych zaplanowanych dla sierpowca błyszczącego i lipiennika Loesela z uwagi na działalność bobrów – forma zapisu sugeruje że chodzi o ochronę siedliska przyrodniczego, miejsce realizacji działań nie jest dokładnie określone, wskazano również na konieczność uwzględnienia właściwego RDOŚ w realizacji działań ochronnych.

Uwagę uwzględniono. Doprecyzowano zapis odnoszący się do ochrony gatunku rośliny i wskazano dokładne miejsca działań. Odnośnie uwzględnienia RDOŚ jako podmiotu odpowiedzialnego dodano zapis „w porozumieniu z właściwym RDOŚ”.

18. Uwaga do obszaru wdrażania działań ochronnych dla piskorza i kozy („Cieki w obszarze Natura 2000 – w miejscach realizacji działań ochronnych”) – zapis niejasny, czy chodzi o lokalizację wszelkich działań ochronnych, czy działań dla tego gatunku?

Uwagę uwzględniono. Doprecyzowano zapis odnoszący się do lokalizacji działań ochronnych dodając „dla tego gatunku, wskazanych w punkcie 37 (piskorz) 38 (koza)”

19. Uwaga do kodu zagrożenia: zalewanie siedliska gatunku (sierpowiec i lipiennik) na skutek działalności bobrów – zagrożenie o kodzie J02 oznacza spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych, w związku z tym że podtopienie siedliska jest wynikiem działalności bobrów kod jest niewłaściwy.

Uwagę uwzględniono. Zapis zmieniono na „na K01.04 Zatopienie – działalność bobrów (podtapianie siedliska gatunku)”.

20. Uwaga do zagrożeń dla siedliska 91E0 - wpisano dwa razy ten sam kod (K04.05) z innym komentarzem.

Uwagę uwzględniono. Scalono dwa zapisy o tym samym kodzie.

21. Uwaga do działania: uzupełnienie wiedzy odnośnie nocka łydkowłosego – zapis dot. miejsc nasłuchu odsyła do publikacji, nie określając konkretnych miejsc . Propozycja aby zostawić zapis „cały obszar Natura 2000” natomiast do wyboru wykonawcy pozostawić konkretne miejsca obserwacji.

Uwagę uwzględniono. Jako obszar działania określono cały obszar Natura 2000.

22. Uwagi dot. drobnych błędów edytorskich i literowych.

Uwagi uwzględniono.

III Nadleśnictwo Miłomłyn

1. Uwaga dotycząca ujednoczenia zapisów zwartych w projekcie zarządzenia i załącznikach mapowych – w zarządzeniu siedlisko łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe znajduje się m.in. w oddz. 265h, a w załączniku mapowym wyróżniony jest oddz. 265g.

Uwagę odrzucono. Lokalizacja siedliska przyrodniczego 91E0 Łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe jest tożsama w zarządzeniu oraz w warstwach z przedmiotami ochrony sporządzonych w Systemie Informacji Geograficznej GIS na potrzeby przedmiotowego planu i jest to wydzielenie leśne 07-12-1-14-265-h-00.

IV Nadleśnictwo Hława

1. Uwaga do zawartych w działaniach ochronnych wskazówek dotyczących składów gatunkowych dla kwaśnej buczyny, żyźnej buczyny, grądu subatlantyckiego i grądu środkowoeuropejskiego – są one w sprzeczności z obecnie obowiązującymi i zapisanymi w PUL składami gatunkowymi upraw dla poszczególnych typów siedliskowych lasu i typów drzewostanów. Jaskrawym przykładem takiej sytuacji jest kwaśna buczyna o adresie leśnym 07-07-1-02-77-f-00, która w PUL określona jest jako LMśw, typ drzewostanu DbBkSo, dla którego przewiduje się orientacyjny skład gatunkowy uprawy 4So 3BK 2Db 1Md i inne. Natomiast zapis w PZO przewiduje maksymalny udział sosny 20%. W związku z powyższym istnieje konieczność likwidacji takich sprzeczności, zawartych w punktach 4, 5, 6, 7 i 8 Modułu C (Ustalenie działań ochronnych). Proponujemy aby zapisy w PZO nie określał szczegółowo udziału procentowego poszczególnych gatunków i były zgodne z zatwierdzonym przez Ministra Środowiska PUL i obowiązującymi Zasadami Hodowli Lasu.

Uwagę odrzucono. Zgodnie z zapisami „Prognozy oddziaływania na środowisko Planu Urządzenia Lasu na lata 2007-2016 – Nadleśnictwo Hława, RDLP Olsztyn” z 2010 r. w tabeli XXIX „Zestawienie ustalonych gospodarczych i składów upraw z naturalnym składem gatunkowym typów siedlisk” w ocenie dla siedliska 9110 kwaśne buczyny podano „Spośród przyjętych GTD i składów upraw należy wybierać te z panującym Bk. Udział So będącej gatunkiem obcym ekologicznie powinien być ograniczany do 10-20%” (str. 88). Wskazano także (str. 90), że „ujęcie buka w GTD i składzie gatunkowym upraw jako gatunku panującego na siedliskach LMśw i Lśw w połączeniu z sosną o tak dużym udziale ma negatywny wpływ na siedliska grądu. Ściółka powstająca z połączenia martwych liści buka i sosny powoduje bardzo silne zakwaszenie gleby. Na siedliskach grądowych udział buka powinien być ograniczony do około 20% i sosny do ok. 10%” oraz „Wśród zaproponowanych GTD oraz składów gatunkowych upraw dla grądów istnieje możliwość wyboru takich, które są zgodne lub zbliżone do naturalnych składów gatunkowych wg Matuszkiewicza. Tam gdzie to jest konieczne, należy ograniczać udział sosny i buka na korzyść lipy i grabu, które mogą tworzyć drugie piętro” (str. 90). Niemniej zaproponowane składy gatunkowe upraw są dyskusyjne, z uwagi na wysoki udział gatunków iglastych (So, Md, Św) lub nie właściwych dla siedliska (Bk). Zapewne dlatego w prognozie wskazano, że „Udział buka na grądach nie powinien stanowić więcej niż 20%, ponieważ preferowanie tego gatunku może prowadzić do zatrąty charakteru grądów i upodobniania siedliska do buczyn”.

V Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie

1. W działaniu ochronnym nr 1 w przedmiotach odpowiedzialnych za wykonanie dodać „Nadleśnictwo Susz w porozumieniu z RDOŚ i po zapewnieniu środków finansowych”.

Uwagę uwzględniono częściowo. Zmodyfikowano zapis na „Nadleśnictwo Susz na podstawie porozumienia z RDOŚ w Olsztynie lub RDOŚ w Gdańsku”.

2. W zadaniu nr 5 usunąć zapis „w ilości nie większej niż 20%. Stosowanie składów gatunkowych z udziałem sosny maksymalnie 20%” – szczegółowe składy gatunkowe są ustalane podczas Komisji Założeń Planu oraz Narady Techniczno Gospodarczej w których uczestniczą przedstawiciele RDOŚ.

Uwagę odrzucono. Zgodnie z zapisami „Prognozy oddziaływania na środowisko Planu Urządzenia Lasu na lata 2007-2016 – Nadleśnictwo Hława, RDLP Olsztyn” z 2010 r. w tabeli XXIX „Zestawienie ustalonych gospodarczych i składów upraw z naturalnym składem gatunkowym typów siedlisk” w ocenie dla siedliska 9110 kwaśne buczyny podano „Spośród przyjętych GTD i składów upraw należy wybierać te z panującym Bk. Udział So będącej gatunkiem obcym ekologicznie powinien być ograniczany do 10-20%” (str. 88).

W związku z częściowym uwzględnieniem uwagi Klubu Przyrodników zmieniono zapis odnoszący się do modrzewia. Wykreślono go spośród gatunków domieszkowych, wskazując, że jako gatunek obcy ekologicznie, nie powinien być wprowadzany na tym siedlisku.

Odnosnie udziału w Komisji Założeń Planu oraz Naradzie Techniczno Gospodarczej przedstawiciele RDOŚ (od października 2008 r.) należy zauważyć, że uczestniczący w nich przedstawiciele Dyrekcji nie są upoważnieni do podejmowania decyzji i zatwierdzania zapadających tam ustaleń. Niemniej Regionalna Dyrekcja zajmuje stanowisko na etapie opiniowania PUL wraz z prognozą oddziaływania na środowisko PUL (w przedmiotowym przypadku pismo WOPN-OOP.611.003.2011.HI.WP z maja 2011 r.).

3. *W zadaniu nr 7 usunąć zapis „w składzie upraw – do 10%. Dopuszczalna domieszka eutroficznych gatunków liściastych w ilości nie przekraczającej 20% (dęby szypułkowy i bezszypułkowy, grab, lipa, klony)”.*

Uwagę uwzględniono. Wskazane zapisy usunięto. Jednocześnie, po przeanalizowaniu proponowanych zapisów oraz składów gatunkowych upraw na siedlisku Lśw przyjętych na KZP w październiku 2014 r., usunięto również w całości pierwszy ze wskazanych zapisów, tj. „Dopuszczalny udział gatunków obcych ekologicznie (sosna, świerk, modrzew) w składzie upraw – do 10%”. Natomiast wskazano, że modrzew, jako gatunek obcy ekologicznie, nie powinien być wprowadzany na tym siedlisku.

4. *W zadaniu nr 15, jako podmiot odpowiedzialny należy podać RDOŚ. Nadleśnictwa nie są upoważnione do podejmowania działań określonych w tym zadaniu.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Wskazane działania podejmować może właściciel lub zarządca terenu. Dotychczasowa praktyka w zakresie obniżania poziomu wód piętrzeń powodowanych przez bobry, wskazuje że na terenie Lasów Państwowych działania te podejmują właśnie Nadleśnictwa. Dodano zapis „– po uzyskaniu stosownych zezwoleń” (obecnie działanie nr 13; analogiczne zmiany wprowadzono również w działaniach nr 16 i 19).

VI Klub Przyrodników

1. *Dokumentacja, na podstawie której sporządzono plan zadań ochronnych, budzi zastrzeżenia merytoryczne. W szczególności:*

- a) *Wg naszych danych (krajowa baza torfowisk alkalicznych) w obszarze występują płaty torfowisk alkalicznych tj. siedliska 7230, które powinno być przedmiotem ochrony w obszarze – tymczasem w dokumentacji w ogóle nie odniesiono się do tej informacji.*

Uwagę odrzucono. Zgodnie z opracowaniem Klubu Przyrodników, autorstwa Jarzombkowskiego, Kotowskiej i Gutowskiej (2011) pt. „Regionalny program ochrony torfowisk alkalicznych (7230) w województwie warmińsko-mazurskim”, wykonanym w ramach projektu „Programy ochrony: torfowisk alkalicznych (7230) oraz związanych z nimi zagrożonych gatunków – skalnicy torfowiskowej, lipiennika Loesela, miódokwiatu krzyżowego i gwiazdnicy grubolistnej”, przeprowadzona w latach 2008-2011 inwentaryzacja torfowisk alkalicznych oraz związanych z nimi gatunków wykazała, że w granicach województwa warmińsko-mazurskiego występuje 70 obiektów, w obrębie których zachowały się płaty roślinności typowej dla torfowisk alkalicznych. Większość z nich koncentruje się w Puszczy Napiwodzko-Ramuckiej, która wydaje się być największą ostoją siedliska w województwie. Pozostałe obiekty rozrzucone są w całym województwie na południe od wałów moreny czołowej, na pograniczu z sandrami i na samych obszarach sandrowych, przy czym ich rozmieszczenie nie jest równomierne. Zgodnie z tabelą 1, stanowiącą wykaz obiektów – torfowisk alkalicznych, ich łączna powierzchnia wynosi 316,087 ha. Z terenu obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska wykazane są 2 obiekty – „Jez. Łabędzie” (0,729 ha) i „Łabędzie – łąka” (1,107 ha). Zatem ich łączna powierzchnia (1,836 ha) stanowi zaledwie 0,58% powierzchni siedliska w województwie, przy czym klasyfikując dane siedlisko jako przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 bierze się pod uwagę zasoby krajowe, a nie regionalne. Zatem uznanie siedliska 7230 za przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska jest co najmniej dyskusyjne.

- b) *Wydaje się, że w ogóle zaniechano rozpoznanie i ocenę przedmiotów ochrony nie ujętych dotychczas w SDF obszaru lub ujętych tylko z oceną D - tym samym zaniechano weryfikacji i ew. uzupełnienia listy przedmiotów ochrony, co powinno być jednym z zadań PZO.*

Wyjaśnienie. Podczas opracowania PZO przeprowadzono weryfikację terenową siedlisk przyrodniczych. W ich ramach nie stwierdzono obecności innych niż znane płatów siedlisk przyrodniczych 3160, 6510, 7120, 7140, 91F0 i 91T0, które mogłyby wpłynąć na zmianę powierzchni tych siedlisk czy na zmianę ich oceny ogólnej D na wyższą A-C.

- c) *Identyfikacja kluczowych organów i instytucji, jak również rozpoznanie ich kompetencji, są nieprawidłowe. Kompetencje zidentyfikowanych organów i instytucji podano z licznymi, rażącymi błędami. Zupełnie nie uwzględniono organów, instytucji i użytkowników odpowiedzialnych za stosunki wodne i uprawnionych do rybactwa – a to są zagadnienia kluczowe w tym obszarze.*

Uwagę uwzględniono. Zweryfikowano istniejące zapisy, dodano kluczowe dla obszaru organy i instytucje odpowiedzialne za stosunki wodne oraz użytkowników wód i uprawnionych do rybactwa.

- d) *Charakterystyki siedlisk i gatunków zawierają niezrozumiałe elementy (nie wiemy np. co to jest „lista rankingowa typów siedlisk przyrodniczych GIOŚ”? jakiej „roślinności wskaźnikowej” oczekiwaliby Autorzy w typie siedliska 3160? Czy na pewno siedlisko 91D0 to w obszarze „siedlisko zajmujące duże powierzchnie w obszarze; zazwyczaj podlegające tradycyjnej gospodarce leśnej, utrzymujące się w warunkach tradycyjnej gospodarki”? Charakterystyki szeroko omawiają ogólne informacje o siedliskach i gatunkach (niekiedy zupełnie nie mające zastosowania do obszaru, do czego jest np. przydatna informacja o występowaniu siedliska 3140 w zalanych wodą kamieniołomach?), natomiast bardzo zdawkowo i pobieżnie przedstawiają informacje rzeczywiście kluczowe dla planowania – opis występowania i uwarunkowań funkcjonowania przedmiotów ochrony w obszarze.*

Uwagę uwzględniono. Wskazane zapisy usunięto z dokumentacji planu. Zweryfikowano pozostałe zapisy dokumentu.

- e) *Niedopuszczalne jest proponowanie korekty granic – wyłączenia z obszaru na podstawie danych kameralnych. Zaproponowanie, nawet tylko w dokumentacji PZO, zmiany granic polegającej na wyłączeniu z obszaru jakiegokolwiek fragmentu, wymaga inwentaryzacji terenowej dokumentującej bez żadnych wątpliwości, że teren taki nie ma chronionych wartości, nie miał ich od 1 maja 2004 r., i że nie jest ważny dla integralności obszaru, w tym dla ochrony przedmiotów ochrony w sąsiedztwie.*

Wyjaśnienie. Wskazana w pkt 10 dokumentacji planu propozycja zmiany granic jest propozycją Wykonawcy (co zostało wyraźnie zaznaczone). Niemniej Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie nie uwzględnił jej i nie podjął działań zmierzających do zmiany granic obszaru Natura 2000.

- f) *Pominięto istnienie planu ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Hławskiego (Rozporządzenie Nr 1 wojewody warmińsko-mazurskiego z 14 stycznia 2005 r., Dz. Urz. Z 2005 r. poz. 146).*

Wyjaśnienie. Wskazany plan ochrony został uchylony rozporządzeniem Nr 43 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 17 października 2005 r. uchylającym rozporządzenie w sprawie planu ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Hławskiego (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. Nr 155, poz. 1768).

- g) *W naszej opinii, rozpoznanie przedmiotów ochrony obszaru pozostaje wciąż: niezadowolające. Uważamy za potrzebne ujęcie w PZO działań poprawiających to rozpoznanie, w szczególności - obok działań już zaproponowanych:*

- *systematycznego przeglądu wszystkich jezior i jeziorek w obszarze z terenowym rozpoznaniem parametrów fizykochemicznych oraz roślinności wodnej i podwodnej, w celu systematycznej weryfikacji zakwalifikowania poszczególnych akwenów do typu siedliska 3140, 3150 lub 3160. Działanie to powinno objąć wszystkie jeziora i jeziorzka, a nie tylko jez. Jasne,*
- *systematycznego przeglądu wszystkich torfowisk w obszarze, wraz z przynajmniej podstawowym rozpoznaniem budowy stratygraficznej i rodzaju zasilania wodami, w celu weryfikacji zaliczenia poszczególnych obiektów do typów siedlisk 7110, 7140 lub 7230 i rozpoznania podstawowych uwarunkowań wodnych.*

Uwagę odrzucono. Po przeanalizowaniu zaplanowanych działań w zakresie monitoringu stanu ochrony siedlisk 3140, 3150 oraz 7110 (zgodnie z metodyką GIOŚ) stwierdzono, że są one wystarczające w zakresie weryfikacji przynależności danego siedliska do typu. Monitoring, realizowany z częstotliwością co 3 lata, powinien być wystarczający dla uchwycenia ewentualnych zmian w tych siedliskach. Siedliska 7140 i 7230 nie są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, w związku z czym niemożliwe jest zaplanowanie dla nich działań ochronnych.

2. *Zgodnie z zasadami techniki prawodawczej, akt prawa miejscowego powinien stanowić jednoznaczne normy prawne, zrozumiałe na podstawie tylko samego aktu bez potrzeby odnoszenia się do źródeł zewnętrznych. W związku z tym, cel działań ochronnych należy określić jako opis stanu, który powinien zostać osiągnięty, bez odwołań do ocen stanu ochrony w formie FV, U1 lub U2. W przeciwnym razie*

znaczenie aktu prawnego ulegałoby de facto zmianie gdyby GIOŚ zmienił metody i kryteria oceny stanu ochrony, a to naruszałoby delegację ustawową do ustanowienia PZO. Wyłącznie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może kształtować normy w ramach planu zadań ochronnych; normy te muszą być ukształtowane zgodnie z wytyczną ustawową do ustanowienia PZO, a wytyczna ta nie wiąże innych organów.

Uwagę odrzucono. Cele działań ochronnych sformułowano zgodnie z wytycznymi Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Skrót FV, U1, U2 zostały podane dodatkowo w nawiasach, natomiast stan ochrony został zdefiniowany również w sposób opisowy, jako właściwy, niezadowalający oraz zły, zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, na podstawie parametrów zdefiniowanych w publikowanych poradnikach GIOŚ w latach 2010-2012. Zatem nawet gdyby GIOŚ zmienił metody i kryteria oceny stanu ochrony możliwe będzie odniesienie się do tych metod i kryteriów, które stanowiły podstawę dokonania oceny na etapie opracowania PZO.

- 3. Podobnie, plan zadań ochronnych jako akt prawa miejscowego nie może zawierać odwołań typu „zgodnie z Zasadami Hodowli Lasu”. Odpowiednie wymogi należy zapisać wprost w PZO, nawet gdyby w tym celu trzeba je przepisać z Zasad Hodowli Lasu. Zasady Hodowli Lasu są wewnętrznym zarządzeniem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych. Zapis odwołujący się do nich skutkowałby de facto zmianą normy ustanowionej w PZO w przypadku, gdyby Dyrektor Generalny LP zmienił zasady hodowli lasu, a to naruszałoby delegację ustawową do ustanowienia PZO. Wyłącznie Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska może kształtować normy w ramach planu zadań ochronnych; normy te muszą być ukształtowane zgodnie z wytyczną ustawową do ustanowienia PZO, a norma ta nie wiąże innych organów.*

Uwagę uwzględniono. Zmieniono zakres działania na następujący: „Prace utrzymaniowe polegające na właściwym sposobie użytkowania lasu w zlewni zbiorników śródleśnych: – zachowanie stref ekotonowych oraz odpowiedniego dla gatunku zacielenia; – nie stosowanie rębni zupełnych w pasie o szerokości jednej wysokości otaczającego drzewostanu (około 30 m) od granicy zbiorników; – zrywka z minimalizacją naruszenia pokrywy glebowej (wykonywana zimą lub nasiębierna)”.

- 4. Jeżeli występuje zagrożenie dla torfowisk wysokich (7110) oraz borów i lasów bagiennych (91D0) spowodowane funkcjonowaniem rowów odwadniających, to zgodnie z naszymi doświadczeniami samo zaniechanie konserwacji i oczyszczania rowów, ani zarzucanie rowów martwymi drzewami, chrustem itp., nie wystarczy dla zapobieżenia takiemu zagrożeniu. Nawet pozornie zarośnięte rowy wciąż istotnie odwadniają torfowiska. Konieczne jest zablokowanie rowów w sposób szczelny, np. przez budowę szczelnych przegród drewnianych lub odcinkowe zasypanie rowów; takie działania należy ująć w projekcie PZO.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Z uwagi na brak wiedzy o parametrach i dokładnej lokalizacji ewentualnych szczelnych przegród, działanie dla obu siedlisk przeniesiono do części dotyczącej uzupełnienia stanu wiedzy. Zmieniono jego zakres na następujący: „Wykonanie badań hydrobiologicznych w celu wyboru właściwych urządzeń i ich lokalizacji ograniczających odpływ wody z płatu siedliska. Wykonanie dokumentacji projektowej”. Jednocześnie w działaniu nr 12 (po zmianach) usunięto zapis „- uzyskana masa drzewna może być wykorzystana do uszczelnienia rowów melioracyjnych przy działaniu 12”.

- 5. Dla ochrony torfowisk 7110, należałoby wyłączyć z użytkowania rębni (nie tylko rębni zupełnych) pas na szerokość dwóch, a nie tylko jednej wysokości drzewostanu. Jeżeli zostanie dopuszczone stosowanie rębni złożonych, to należy zastrzec, że w pasie tym nie można stosować cięć zupełnych w ramach rębni złożonych - to musi się stosować także do cięcia zupełnego stanowiącego element rębni gniazdowej IIIa.*

Uwagę uwzględniono częściowo. Zmodyfikowano zapis dotyczący typów rębni. Wprowadzono zakres działania: „Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez wyłączenie rębni zupełnych. Dopuszcza się stosowanie rębni złożonych w pasie o szerokości jednej wysokości otaczającego drzewostanu (około 30 m) od granicy siedliska, przy czym w pasie tym nie można stosować cięć zupełnych w ramach rębni złożonych, w tym w ramach rębni IIIa. Zrywka z minimalizacją naruszenia pokrywy glebowej (wykonywana zimą lub nasiębierna)”.

6. Dla odbudowy zasobów martwego drewna w leśnych siedliskach przyrodniczych niewystarczające jest pozostawianie drzew martwych. Konieczne jest pozostawianie liściastych drzew zamierających, jak również konsekwentne pozostawianie wykrotów i złomów. Konieczne jest też pozostawienie nienaruszonych fragmentów drzewostanu (nie mniej niż 5-10% jego powierzchni) podczas użytkowania rębnych drzewostanów, tak by pozostawione drzewa miały szansę osiągnąć wiek, rozmiary i cechy drzew starych, a docelowo dostarczyć zasobów martwego drewna wielkowymiarowego. W PZO należałoby wyraźnie ustalić taką zasadę.

Wątpliwości budzi zapis ograniczający pozostawianie martwego drewna „z uwzględnieniem ergonomii - za wyjątkiem koniecznych zabiegów wynikających z zakresu ochrony lasu”. Obawiamy się, że przesłanki te są i będą nadużywane, współcześnie nie usuwa się bowiem martwych i zamierających drzew z lasu z innych przyczyn, a jednak ilość martwego drewna w polskich lasach państwowych pozostaje na niezadowalającym poziomie i – w przeciwieństwie do innych parametrów taksacyjnych drzewostanów – nie poprawia się. Wnioskujemy, by bardziej doprecyzować przesłanki odstępstw – „z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych”.

Uwagę uwzględniono częściowo. Ze względu na wypracowanie wskazanych zapisów podczas spotkań warsztatowych ZLW zdecydowano o jedynie ich częściowej modyfikacji. W zakresie działania dodano zapis o pozostawianiu złomów i wykrotów. Wprowadzono zapis: „Kontynuowanie w ramach gospodarki leśnej działań mających na celu pozostawianie martwego drewna – pozostawianie w drzewostanie martwych drzew stojących do naturalnego rozkładu oraz złomów i wykrotów, z wyjątkiem usuwania drzew iglastych zasiedlonych przez owady kambiofagiczne na skalę zagrażającą zachowaniu trwałości drzewostanów oraz z wyjątkiem usuwania drzew zagrażających bezpieczeństwu na drogach publicznych, drogach leśnych oraz wyznaczonych szlakach pieszych”.

7. Elementem ochrony leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130 i 9170 powinno być pozostawienie niektórych drzewostanów tych siedlisk przyrodniczych jako nie użytkowanych tzw. lasów referencyjnych. W ramach prac nad PZO należy ustalić, ile i jakie powierzchnie leśne w ramach ww. typów siedlisk przyrodniczych zostały już wybrane jako powierzchnie referencyjne przez nadleśnictwa (ta praktyka jest bowiem już stosowana, jako wymóg certyfikatu FSC, a następnie – jako działanie ochronne – należy wskazać w razie potrzeby uzupełnienie tej sieci.

Uwagę odrzucono. Z uwagi na wypracowanie wskazanych zapisów podczas spotkań warsztatowych ZLW zdecydowano o pozostawieniu obecnych zapisów. Powierzchnie referencyjne wyznaczone przez nadleśnictwa w ramach certyfikatu FSC zostaną przeanalizowane, a ewentualne uzupełnienie tej sieci możliwe będzie do realizacji w terminie późniejszym w ramach zmiany zarządzenia.

8. Nie widzimy powodów, by dopuszczać wprowadzanie do leśnych siedlisk przyrodniczych gatunków obcych geograficznie, choćby pojedynczo. Udział do 20% nie może być określany jako „pojedynczy”; w leśnictwie „występowanie pojedyncze” to poziom ok. 1%, a w żadnym razie nie więcej niż 5%.

Uwagę uwzględniono częściowo. Zmodyfikowano zakres działania nr 4 dla kwaśnych buczyn (9110), w części dotyczącej modrzewia. Wykreślono go spośród gatunków domieszkowych, wskazując, że jako gatunek obcy ekologicznie, nie powinien być wprowadzany na tym siedlisku. W działaniu nr 6 dla żyznych buczyn (9130) usunięto część działania w brzmieniu „Dopuszczalny udział gatunków obcych ekologicznie (sosna, świerk, modrzew) w składzie upraw – do 10%. Dopuszczalna domieszka eutroficznych gatunków liściastych w ilości nieprzekraczającej 20% (dęby szypułkowy i bezszypułkowy, grab, lipa, klony)”. Natomiast wskazano, że modrzew, jako gatunek obcy ekologicznie, nie powinien być wprowadzany na tym siedlisku.

Natomiast w działaniach nr 8 dla grądu subatlantyckiego (9160) i nr 10 dla grądu środkowoeuropejskiego i subkontynentalnego (9170) utrzymano zapis „dopuszczalne pojedynczo”, usuwając jednakże zwrot „w udziale nie większym niż 20%”.

9. Siedlisko 91D0 powinno być w całości wyłączone z gospodarki leśnej. Wnosimy o takie zapisanie w planie. Bezasadne staną się wówczas zapisy dot. modyfikacji gospodarki, w tym o nie wprowadzaniu do borów bagiennych buka, dębu czerwonego itp. Relacje między brzoza i sosną w drzewostanach

siedliska należy pozostawić do ukształtowania na drodze naturalnych procesów. Należy akceptować lokalne zamieranie drzewostanów w wyniku fluktuacji warunków wodnych.

Uwagę odrzucono. Z uwagi na wypracowanie wskazanych zapisów podczas spotkań warsztatowych ZLW zdecydowano o pozostawieniu obecnych zapisów. Ewentualne uwzględnienie uwagi wymaga dodatkowych analiz i możliwe będzie do realizacji w terminie późniejszym w ramach zmiany zarządzenia.

10. Dla siedliska 91E0 prosimy o rozważenie pozostawienia całych zasobów siedliska bez użytkowania gospodarczo-leśnego.

Uwagę odrzucono. Z uwagi na wypracowanie wskazanych zapisów podczas spotkań warsztatowych ZLW zdecydowano o pozostawieniu obecnych zapisów. Ewentualne uwzględnienie uwagi wymaga dodatkowych analiz i możliwe będzie do realizacji w terminie późniejszym w ramach zmiany zarządzenia.

11. W przypadku konfliktu między ochroną siedliska 91E0 a bobrem, priorytet należy przyznać ochronie bobra i naturalnych procesów generowanych przez ten gatunek. Korzyści odbudowy uwodnienia terenów wodno-błotnych, zabagniania terenu, stabilizowania w tej sposób zasilania w wodę pozostałych łęgów, wydają się przeważać nad lokalnymi stratami powierzchni łęgów. Sprzeciw budzi odłów i odstrzał bobra - przedmiotowy obszar jest przecież wyznaczony także i dla jego ochrony! Natomiast ochrona lipiennika Loesela i sierpowca błyszczącego, ze względu na unikatowość tych gatunków, może rzeczywiście być ustawiona jako lokalnie nadrzędna wobec ochrony bobra.

Uwagi nie uwzględniono. W województwie warmińsko-mazurskim populacja bobra wykazuje silną tendencję wzrostową. Najnowsze szacunki oceniają liczebność populacji tego gatunku na 10 tys. osobników. Wydaje się zatem, że weryfikacji, w skali krajowej, powinno podlegać klasyfikowanie tego gatunku jako przedmiotu ochrony wszystkich obszarów Natura 2000. Nie ma konieczności restrykcyjnej ochrony tego gatunku w skali lokalnej. Na marginesie należy zaznaczyć, że zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2014 r., poz. 1348) bóbr europejski jest gatunkiem chronionym częściowo oraz umieszczony został w załączniku 3 „Gatunki zwierząt objęte ochroną częściową, które mogą być pozyskiwane, oraz sposoby ich pozyskiwania”. Pozyskiwanie może odbywać się przez odstrzał z broni myśliwskiej lub chwytanie w pułapki żywołowne – w okresie od dnia 1 października do dnia 15 marca. Zmieniono zapis „odłów i odstrzał” na „redukcję populacji bobra”.

12. Prosimy o rozważenie, czy ochrona pachnicy dębowej, biorąc pod uwagę także dłuższą perspektywę czasową, nie wymaga rozpoczęcia – już w okresie obecnego PZO uzupełniania zadrzewień gatunkami drzew łatwo tworzącymi próchnowiska (lipa)?

Uwagę odrzucono. Pachnica dębowa znajdująca się na obszarze Natura 2000 Ostoja Hawska jest częścią populacji związanej obszarem Natura 2000 Aleje Pojezierza Hawskiego. Nasadzeń w obszarze Ostoi Hawskiej nie zaplanowano z dwóch względów: 1) brak jest dogodnych miejsc do takich zabiegów, 2) ponadto kompleksowe uzupełnianie alej zasiedlonych przez pachnicę dębową zaplanowane zostało w ramach PZO dla obszaru Natura 2000 Aleje Pojezierza Hawskiego.

13. W pracach nad PZO uznano, że dokumenty planistyczne zagospodarowania przestrzennego nie stanowią zagrożenia dla ochrony obszaru. Prosimy o ponowną weryfikację tego zagadnienia. W naszej ocenie, istotnym zagrożeniem dla obszaru jest zabudowa, w szczególności letniskowa, lokalizowana w pobliżu jezior. Zwracam uwagę że zabudowa taka musi być identyfikowana nawet wtedy, gdy w granicach obszaru znajduje się tylko samo jezioro, a zabudowa jest zlokalizowana poza obszarem.

Plan ochrony Parku Krajobrazowego Pojezierza Hawskiego identyfikuje np.:

„Prawie cały wschodni brzeg jez. Jeziorak został zdegradowany (...) obserwujemy tu inwestycje rolnicze niszczące środowisko kulturowe i środowisko przyrodnicze, zabudowę letniskową i rekreacyjną... konieczne jest wykluczenie zabudowy letniskowej wysp jeziornych... na wszystkich jeziorach muszą być surowo przestrzegane zasady ochrony ekosystemów wodnych dotyczące lokalizacji i wykorzystywania rekreacji stałej (domki letniskowe) i okresowej (biwaki i pola namiotowe)... istniejące domki letniskowe, a jest ich ponad 200, powinny być przedmiotami zabiegów prawnych mających na celu sukcesywną ich eliminację z Parku...”.

Autorzy planu zadań ochronnych w ogóle nie zauważyli problemu niekontrolowanej zabudowy, w

tym letniskowej, w strefach przyjeziornych. Tymczasem, jeziora to przecież przedmioty ochrony – siedliska przyrodnicze 3140 lub 3150 oraz siedliska chronionych gatunków. Ich ochrona wymaga m.in. zachowania naturalnych stref brzegowych, które muszą być traktowane jako integralny komponent ekosystemu jeziora (siedliska przyrodniczego). Trudno uwierzyć, by zagrożenia dla jezior identyfikowane 9 lat temu w planie ochrony parku krajobrazowego nikły. Z naszej oceny wynika, że raczej przybrały na sile.

Wnosimy więc o ponowną analizę tego aspektu i o uzupełnienie planu o zagrożenia, cele, działania ochronne, oraz wskazania do zmian w studiach i planach zagospodarowania przestrzennego, gwarantujące ochronę jezior – siedlisk przyrodniczych przed przybliżającą się do nich zabudową i jej bezpośrednimi i pośrednimi skutkami.

Uwagę odrzucono. Wykonawca planu nie uwzględnił powyższych aspektów w przygotowanym projekcie. Z uwagi na istnienie problemu, wymaga on szerokiego rozpoznania w zakresie intensywności istniejącej zabudowy letniskowej, nie zawsze powstającej na podstawie właściwych pozwoleń. Ewentualne uwzględnienie uwagi wymaga dodatkowych analiz dokumentów planistycznych i możliwe będzie do realizacji w terminie późniejszym w ramach zmiany zarządzenia.

VII Osoba prywatna

1. *Jako właściciel działki 142/7 w Skitławkach obręb Śliwa gmina Zalewo nie wyrażam zgody na objęcie terenu niniejszej działki obszarem Natura 2000 Ostoja Hawska PLH 280053;*

Uwagi nie rozpatrywano – uwaga nie dotyczy zapisów poddanych konsultacjom.

Dodatkowo wskazuje się, że ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nie wymaga uzyskania zgody właściciela terenu przy wyznaczaniu obszarów Natura 2000. Organem przygotowującym propozycję listy obszarów Natura 2000 jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska.

2. *Ponadto, wyłożonemu planowi zadań ochronnych oraz postępowaniu poprzedzającemu jego sporządzenie zarzucam:*

1) *naruszenie art. 7 Konstytucji RP poprzez podważenie zasad demokratycznego państwa prawnego oraz zaufania do państwa i jego organów wyrażające się złamaniem procedury planistycznej kosztem eliminowania z niej czynności, które są realizacją demokracji bezpośredniej i świadczą o transparentności organów władzy publicznej obligowanej do działania na podstawie i w granicach prawa (dowód: gołosłowne deklaracje i pozorne działania Dyrektora GDOS w sprawie zmiany granic obszaru ostoi);*

Uwagi nie rozpatrywano – uwaga nie dotyczy zapisów poddanych konsultacjom.

Dodatkowo wskazuje się, że Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska Generalny Dyrektor nie jest organem biorącym bezpośrednio udziału w przygotowaniu PZO.

2) *nadużycie art.4 Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory wyrażające się wadliwym zakreśleniem granic obszaru Ostoi Hawskiej poprzez uznanie za obszar chroniony Natura 2000 terenów, które nie spełniają kryteriów dyrektywy siedliskowej (dowód: bezpodstawne zakreślenie gruntów ornych i terenów zurbanizowanych Skitławk w gm. Zalewo jako obszaru Natura 2000);*

Uwagi nie rozpatrywano – uwaga nie dotyczy zapisów poddanych konsultacjom.

Dodatkowo wskazuje się, że organem przygotowującym propozycję listy obszarów Natura 2000 jest Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Obszary Natura 2000 obejmują miejsca występowania siedlisk przyrodniczych oraz stanowiące siedliska gatunków roślin i zwierząt, ale także obejmują tereny, na których one nie występują, tak by obszar tworzył funkcjonalną całość.

3) *naruszenie przepisów Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania wspólnoty a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczania jako obszary Natura 2000 poprzez nie dopełnienie obowiązku dokonania inwentaryzacji przyrodniczej wskazanych przez lokalną społeczność siedlisk (dowód: nie zinwentaryzowane cenne torfowiska nakredowe z okolic rzeki – rowu Dąbrowa w gm. Zalewo);*

Uwagę odrzucono. W związku z wcześniejszymi wskazaniami o występowaniu na tym terenie cennych siedlisk przyrodniczych Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, w 2011 r. przeprowadził na tym obszarze wizję terenową. Nie stwierdzono wówczas na tym terenie siedlisk przyrodniczych, które mogłyby stanowić przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Iławska i predysponować go do włączenia do tego obszaru.

4) *sprzeczność projektu z Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie klasyfikacji śródlądowych dróg wodnych poprzez niejawne zakreślenie chronionych siedlisk i gatunków na obszarze jeziora Jeziorak będącego jednocześnie drogą wodną kategorii II, de facto projekt rozporządzenia wprowadza w obszarze jeziora Jeziorak niejawne zakazy o charakterze powszechnie obowiązującym (dowód: brak załączników mapowych zakreślające chronione siedliska i gatunki).*

Uwagę odrzucono. Jezioro Jeziorak – w całości – stanowi siedlisko przyrodnicze 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*. Jak wskazano w opisie tego siedliska w dokumentacji planu „zalicza się tutaj również największy zbiornik ostoja – Jeziorak” (str. 30). W związku z powyższym nie było konieczności tworzenia załącznika graficznego dla zobrazowania powyższego. Wskazanie jeziora jako siedliska przyrodniczego nie ma wpływu na funkcjonowanie istniejącego szlaku żeglugowego, a tym samym nie stoi w sprzeczności z rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie klasyfikacji śródlądowych dróg wodnych.

Z up. REGIONALNEGO DYREKTORA
OCHRONY ŚRODOWISKA
Maria Mellin
Regionalny Konserwator Przyrody